

Радивоје БОЈОВИЋ

ГОДИШЊЕ ОЦЕНЕ ВОЈВОДЕ ЖИВОЈИНА МИШИЋА ОД 1878. ДО 1909.

Документа Живојина Мишића, настала из обавезе претпостављених старешина да сва запажања о официрима у својој команди на крају године уобличавају у годишње оцене, врло су значајна за проучавање његове војничке каријере. Из периода од 1878. до 1909. године сачувано је 11 докумената насталих на основу Правила за кондуитисање из 1873, мењаног и допуњаваног 1879. и 1881. године¹⁾. На њихов облик и садржај утицале су и наредбе Министарства војног и Команде активне војске, које су имале за циљ да се добију једнообразне и што потпуније оцене о сваком официру²⁾.

Године, обухваћене овим документима, чине временски распон, у коме каријера младог официра Живојина Мишића иде узлазном линијом. После завршеног накнадног курса Војне академије он се од јесени 1880. године до орпско-бугарског рата налази на разним дужностима у трупи. У рату 1885—1886. као командант 1. батаљона V пука за заслуге на бојном пољу одликован је Орденом Таковског крста са мачевима V реда³⁾. Године, које следе, доводе нас до периода у коме долази до осетног прекида у његовом напредовању. Због тога се у посматраном раздобљу недостатак докумената за године 1887—1892. посебно уочава. Капетан Мишић је тих година између припрема за генералштабну струку и усавршавања на страни изабрао другу могућност. Двомесечни боравак у чувеној школи гађања у Бруку, на Лајти (Аустро-Угарска), у лето 1887. године⁴⁾ био је значајан за стручно усавршавање једног педашијског официра, али му је сужавао перспективу према вишим положајима у војсци, којима је свакако тежио. Капетански чин добио је у пешадији, док су његови класни другови, које он увек има на уму, кад у успоменама говори о свом рангу,

1) Сборник закона, уредаба и осталих војних прописа, Београд 1879, 261—275; СВЛ 43 (14. 10. 1881) 967, Наредба министра војног Ф N° 5238 од 12. октобра 1881. године.

2) АВИИ, п. 14, к. 5, бр. 20, Наредба Команде активне војске Пов. АК/Л Бр. 1110 од 30. септембра 1899. године.

3) Ж. Мишић, Моје успомене, Београд 1969, 101—145.

4) Ж. Мишић, Моје успомене, 148—152.

били преведени у генералштабну струку⁵⁾. После њих Живојин Мишић је на конкурс примљен за приправника и решењем министра војног са истим циљем упућен у Главни генералштаб средином октобра 1888. године⁶⁾. У чин генералштабног капетана I класе преведен је 12. септембра 1891. са „рангом, који је и у пешадији имао“⁷⁾. Као резултат интензивног рада на стручном усавршавању у часопису „Ратник“ појавили су се у току ове и наредне године његови преводи са немачког језика „Дух и облик пешадијске борбе“⁸⁾ и „О теоријском образовању официра“⁹⁾.

Следећа деценија, испуњена годинама успешне службе, може се у каријери војводе Живојина Мишића једино упоредити са периодом 1909—1920. Командни положаји смењивали су се са службовањем у највишим штабовима. После мајског преврата 1903. године постављен је за помоћника начелника Главног генералштаба, а када је генерал Радомир Путник отишао за министра војног, заступао га је на дужности¹⁰⁾. Са овог положаја пензионисан је 16. марта 1904. године¹¹⁾.

Даља истраживања треба да покажу да ли су дужност ађутанта Александра Обреновића и укази мотивисани краљевским благовољењем били једини разлог за његово пензионисање. Документа, која имамо пред собом, пре нуде одричан одговор. Може се очекивати постојање много конкретнијег повода, који је послужио за његово удаљивање из војне службе. Објективно, он је морао бити много тежи од чињенице да је пуковник у пензији Живојин Мишић, у нешто измењеним условима, у тренутку реактивирања био главни уредник независног војног листа „Српска војска“, који је врло оштро критиковао владу и Министарство војно. О његовој сарадњи у овом листу најмање смо обавештени, јер ни он сам о томе не даје никакве податке. Мишић је уредио десет бројева у првој и бројеве од 1 до 11. у другој години излажења. Када се појавио број за 15. март 1909. године он је већ био помоћник начелника Главног генералштаба. После тога послове око уређивања листа преузео је власник и одговорни уредник, инжењеријски пуковник у пензији Светислав Исаковић¹²⁾.

Као пензионисани пуковник Живојин Мишић се посветио раду на стручној литератури. Допуњена и проширена предавања из Стра-

5) Исто, 167.

6) СВЛ 38 (6. 10. 1888) 1157, Решење министра војног ФБ № 6392 од 1. октобра 1888. године; Ж. Мишић, Моје успомене, 155—168.

7) СВЛ 35—36 (28. 9. 1891) 1100, Указ ФА № 7636 од 12. септембра 1891. године.

8) Ратник XXIV, 3 (1891) 270—285; 4 (1891) 394—402.

9) Ратник XXVII, 5—6 (1892) 537—556. Поред ових прилога Мишић је као мајор у овом часопису објавио још само „Извештај о великим маневрима петог француског корпуса у месецу септембру 1895. године“, Ратник XXXIV, 5 (1896) 536—572; 6 (1896) 641—704.

10) Ж. Мишић, Моје успомене, 212.

11) СВЛ 10 (21. 3. 1904) 189, Указ ФА № 2571 од 16. марта 1904. године; Ж. Мишић, Моје успомене, 214.

12) Српска војска 1—10 (1908), 1—12 (1909).

тегије, која је држао као професор на Вишој школи Војне академије, предао је у штампу 1. маја 1907. године¹³⁾. Већ следеће године објављен је позив на претплату на пету свеску „Тактике“ професора берлинске Ратне академије генерала Вилијама Балка. Књига је крајем 1909. године изашла из штампе у преводу пуковника Живојина Мишића и капетана Мирка Роговића. После три године у њиховом преводу изашла је и шеста свеска¹⁴⁾.

Међу документима, која овом приликом објављујемо, најинтересантније су годишње оцене, које се граниче са временом, које је Живојин Мишић провео у пензији. Радомир Путник је бираним речима формулисао похвалне оцене свом помоћнику, ближе одређујући једино препоруку за виши следећи положај или звање напоменом „кад дође на ред“ (1903) и да га пре тога ваља поставити за команданта дивизијске области (1909)¹⁵⁾. У првом случају Мишића су од унапређења делиле законом прописане године службе, у другом генералски чин се показивао као извесност будућем команданту дивизије.

Задржавањем на овим детаљима желимо да покажемо бројност информација, које због своје природе могу да пруже ова документа. За монографски приступ, који намеће тема, она су врло значајна било да дају нове податке или усмеравају истраживања. Околност да располажемо већ објављеним успоменама војводе Живојина Мишића, даје велике могућности за успешан исход оваквог подухвата.

1

Оцена официра

Чин и звање: Питомац Артиљеријске школе пешадијски подпоручник.

Име и презиме: Живојин Мишић, отац Радован Мишић земљодјелац — умро 1865. године, мати Анђа Мишић.

Одакле је: Из села Струганика, среза колубарског округа Ваљевског.

Које је вероисповести: Источно православне.

Кад је рођен (дан, месец, година): 7. јула 1857. с концем тек календарске године имаће: 21 годину 5 месеци и 24 дана¹⁶⁾.

Је ли ожењен, има ли, колико и какве деце: Није¹⁷⁾.

Какве језике говори и на којим језицима чита и пише: Српски, немачки чита и пише, француски пише и чита.

13) Ж. Мишић, Стратегија вештина ратовања, Београд 1907, XV.

14) Балк, Тактика, књига V, превели Живојин Р. Мишић генералштабни пуковник и Мирко Роговић инжењерски капетан I класе, Београд 1910, 434; Балк, Тактика, књига VI, превели Живојин Р. Мишић генералштабни пуковник и Мирко Роговић инжењерски мајор, Београд, 1912, 396.

15) АС, ДК несрећена грађа.

16) Ж. Мишић, Моје успомене, 14. Као датум рођења наводи 7. јул 1855. године.

17) У ову рубрику је касније црвеном оловком дописана реч „Војвода“.

Какве је науке и где слушао, и има ли за то документа: Свршио четири основна разреда у Крагујевцу и шест разреда гимназије у Београду. Документа зато налазе се код управе Артилериске школе.

Кад је у војну службу ступио (дан, месец, година): 20. септембра 1874. С концем тек. календарске године имаће службе: 4 године, 3 месеца и 10 дана.

Шта је пре тога био: Бак.

Је ли кад из војске излазио за што, и чиме се за то време занимао, и колико је свега изван војне службе провео: Није.

Је ли кад у којој страниј држави науке слушао, или у страниј војсци служио, у ком роду војске или војној струци: Није.

Је ли кад у војни био: Био је у оба српско-турска рата 1876—77 и 78. године. Није ничим одликован¹⁸⁾.

Је ли кад и за што осуђиван: Дисциплински кажњен са четири дана затвора због тога што је као наставник регрута ошамарио тројицу војника. Није никад осуђиван¹⁹⁾.

Оцена личних овојстава

Какве је способности стручне и уопште: Добре.

Какав је у вршењу службе: Дobar.

Какав је економ у приватним својим пословима: Дobar.

Каквог је владања и понашања у служби изван службе: Дobar, но одвише ватрен.

Кад је у које чинове и звања поступао: Добио за каплара 6. септембра 1875. год. За поднаредника 4. маја 1876. год. За наредника 1. јуна 1876. год. У чин пешадијског подпоручника 10. децембра 1876. год.

Као редов и каплар био у В. академији и слушао предавања. 28. маја 1876. распор. г. минис. војног упућен у Дринску дивизију. Наредбом команд. Дрин. див. од 10. јуна 1876. постављ. за команд. колубар. батаљ. Ваљев. бриг. II кл. и био исти за сво време првог рата. Распоред. г. минис. војног од 28. децем. 1876. одређен за водног официра при IV чети III батаљ. ст. в. у Београду. Распоредом г. минис. војног од 30. авг. 1877. одређен за командира I чете I комбинов. батаљ. Ваљев. бриг. Распоредом г. министра војног од 30. марта 1878. год. за водног официра при I чети 9. батаљ. ст. војске у Београду. 1. децембра 1878. год. понова позват у Војну академију²⁰⁾.

Заслужује ли препоруку:

18) СВЛ 26 (26. 6. 1881) 570. Наредбом врховног команданта кнеза Милана Обреновића ФН 3274 од 20. јуна 1881. године „на предлог војног министра, ценећи и уважавајући заслуге стечене за време ратова и иначе у служби“ Живојин Мишић је одликован Сребрном медаљом за ревносну службу.

19) О својим дисциплинским казнама Ж. Мишић, Моје успомене, 99, 109, 147.

20) Ж. Мишић, Моје успомене, 21—101.

Примедба: Пошто нису добивени подаци од команде у којој је служио, то се није могао тачно по правилу ни кондуитисати.

К Повр. № 5
28-XII-878.
Београд

(АВИИ, п. 14, к. 22)

Кондуитисали:
Управитељ школе пуковник Љ. Ивановић
Потпук. Драгашевић
Пуковник П. Топаловић

2

Кондуитлиста за годину 1880.

Чин и звање: Пешадијски потпоручник, водни официр II чете VII батаљона стајаће војске.

Име и презиме, место и година рођења, вероисповест, родитељи: Живојин Р. Мишић из Струганика среза Колубарског округа Ваљевског. Родио се 6. јула 1857. Концем ове календарске године имаће 22 год. 5 месеци и 24 дана.

Вероисповести: православне. Родитељи: отац Радован Мишић земљодјелац из Струганика умро 20. окт. 1865. год. Мати: Анђелија кћи Јована Коштунџице трговца из Коштунџа окр. Рудничког. Жива је.

Када је ступио у војску (дан, месец и година), шта је пре тога био, је ли и кад излазио из војске, колико је ван ове пробавио, чиме се занимао и кад се понова уписао и у каквом чину; колико служи свега: Ступио у Војну академију у Београду 20. септембра 1874. год. Пре тога био ђак VI разреда Гимназије крагујевачке. Из војске није никако излазио. С концем ове календарске године имаће службе: 6 год. 3 месеца и 10 дана.

Је ли ожењен, откад, име жене и деце, место и време рођења, чија му је кћи жена и занимање деце: Није.

Каквим се страним језицима служи и у колико: Француски чита и пише; немачки чита, служи се при читању и пише.

Какве је науке и где слушао, има ли документа на то: Три основна разреда у Крагујевцу; I и II разред гимназије у Крагујевцу; III, IV и V разред гимназије у Београду, VI разред гимназије у Крагујевцу и четири године Војне академије²¹⁾. Документа су сва код управе Војне академије у Београду.

Је ли у страниј војсци служио, у ком роду војске или војној струци: Није.

Је ли кад и где војник био: Као наставник Колубарског батаљона Ваљев. бригаде II класе 6. јула у борби на „Раковици“, 10. и 26.

21) Споменица седамдесетпетогодишњице Војне академије 1850—1925, Београд 1925, 274. Живојин Мишић је завршио школовање као 21 у рангу од 23 питомца XI класе Артиљеријске школе.

августа 1876. год. у борби на „Лубинци“, 18. септембра 1876. год. у борби на „Јанковој клисури“, 7, 8. и 9. октобра 1876. год. у борбама на Шиљеговцу.

За сво време рата 1877. и 1878. год. као командир I чете I ваљев. комбинованог батаљона на Јавору и у Нишу²²⁾.

Је ли одликован, кад, чиме и за какве заслуге: Није ничим.

Ради ли на књижевности: Не ради.

Колико је осуствовао и боловао у текућој години: 10 дана у месецу фебруару приватним послом, затим 24 дана ради поправке здравља на киселој буковачкој води према лекарској сведочби. Није боловао.

Је ли кад и зашто осуђен био: У овој години није ничим кажњен.

Оцена личних својстава

Каквог је природног дара: Обичног. Иначе одликује се са лепим рукописом и зрелим штилизирањем, а међу понајвише тежи за већом науком.

Каквог је карактера и способности у опште: Сувише лак, крепак, окретан и чврст. Издржљив за све војне терете. Карактера чврстог и непоколебљивог. Све што ради добро је размишљено, и са зрелим закључцима скопчано. Способан довољно да рукује једним водом, а тактички и са четом. Дobar јахач, пливач и гимнастичар.

Какве је способности у својој струци: Правила јекзерцирна и остала зна добро, у њима је чврст и самосталан, да и млађе по њима усавршити може. За администрацију и рачуноводство има довољно способности.

Какав је у вршењу службе: Ревностан и тачан, и оваму долази из сопствених побуда. Према старијима смотрен, према равнима добар друг а према млађима озбиљан. Наредбе старијих поштује и уважава.

Какав је економ у приватним својим пословима: Врло добар, дугова нема, одева се свагда чисто и уљудно.

Каквог је владања и понашања у служби и ван ове: У служби и ван ове отличан, порока никаквих нема, карактера чиста и поносна, за службу је свагда заузимљив и овамуже најмилија од свију других занимања, а још више у читању и изучавању војних и страних књига. Најрадије се дружи са својим друговима и отменим лицима.

Кад је у које чинове поступно: За каплара 6. септембра 1875. год. За поднаредника 4. маја 1876. год. За наредника 1. јуна 1876. год. За потпоручника 10. децембра 1876. год.

Кад је и какву службу вршио (звања): Као официр питомца Војне академије од 1. јануара 1877. год. па до конца августа исте

22) Ж. Мишић, Моје успомене, 23—95.

године водни официр IV чете III батаљ. ст. војске; затим од 1. септембра 1877. па до конца марта 1878. год. водни официр I чете VII батаљ. ст. војске; затим од 1. априла 1878. год. па до конца новембра исте године као водни официр I чете IX батаљ. ст. војске; затим од 1. децембра 1878. па до конца августа 1880. год. питомац Војне академије²³⁾; затим од 1. септембра 1880. год. па до данас водни официр II чете VII батаљона стајаће војске²⁴⁾.

Заслужује ли препоруку: Према његовој способности, ревности и тачности, заслужује овај положај а и унапређење кад му на ред дође.

Примедба већих старешина на оцене:

Општа примедба:

Оценили²⁵⁾

Командант 7. Ст. батаљона
мајор Јок. Максим
капетан Стев. Игњатовић
поручник, Коста Стојаковић

(АВИИ, л. 14, к. 22)

3.

Оцена за годину 1886.

Име и презиме: Живојин Мишић.

Чин и звање: Пешадијски поручник²⁶⁾ и вршноц дужности командира I чете V батаљона „Краља Милана“²⁷⁾.

Оцена личних својстава, способности опште и стручне и владања:

Дара обичног. За пољску и ратну службу способан. Карактера отвореног и постојаног. Гађач, гимнастичар, пливач и јахач добар. Може корисно да командује четом. Егзерцирна и остала службена правила зна врло добро и лако их преноси на млађе. Спреман командир чете. За администрацију врло добар. Службу врши ревносно и

23) Ж. Мишић, Моје успомене, 97—101.

24) Седми батаљон је до марта 1881. године био у Прокупљу, а затим је премештен на стално становање у Београд. Ж. Мишић, Моје успомене, 101—106.

25) Према правилу из 1873. у оценама за 1878. и 1880. годину претпостављене старешине су попуниле рубрике: оцена личних својстава, заслужује ли препоруку и примедба. У остале рубрике податке је уписао Живојин Мишић. Сборник закона, уредаба и осталих војних прописа, 266.

26) СВЛ 43 (23. 10. 1882) 1264, Указ Ф № 4943 од 20. октобра 1882. године.

27) СВЛ 38 (13. 10. 1884) 1269. Решењем министра војног ФА № 6985 од 13. октобра 1884. године Живојин Мишић је премештен на ову са дужности абуганта VII батаљона. О свом службовању у Ваљеву и Ужицу Ж. Мишић, Моје успомене, 111—146.

тачно и ово му долази из сопствених побуда. Према старијима учтив, према равнима добар друг, а према млађима озбиљан старешина.

Економ врло добар, цени официр. углед и понос. Има сву спремину.

Владања је врло доброг и у служби и ван ове. Бира друштво за себе.

Заслужује ли препоруку: Заслужује препоруку.

Примедбе виших старешина на оцене: Пошто је пре кратког времена преведен на службу у Главни генералштаб, то му не могу дати оцену за ову годину, а инспектор пешадије сагласан је са овом оценом капетана Мишића.

28-XII-1888. год.

Начелник Глав. бштаба,
пуковник Јов. Мишкових²⁸⁾

К N° 143

Оценио га:

20. новембра 1886. год.

мајор Светозар Магдаленић с. р.

у Ужицу

капетан I класе Грујица Цукавац с. р.

„ II „ Светозар Миленковић с. р.

(АС, ДК несређена грађа)

4.

Оцена за годину 1893.

Име и презиме: Живојин Мишић.

Чин и звање: Бенер. штабни мајор²⁹⁾. Командант VII батаљона³⁰⁾.

Оцена личних својстава, способности опште и стручне и владања:

Дара обичног. Карактер чиста, постојан и предузимљив. Навице благе, мирне, смишљене и разложане. Добар јахач и издржљив у миру и рату.

Опште способности врло добре. Службу ађутанта врши с вољом оданошћу и пажњом. Уредан, тачан и ревностан.

Економ добар, владања и понашања примерног.

Заслужује ли препоруку: Заслужује.

Примедбе виших старешина на оцене:

Пов. К N° 3

Оценио га

9. маја 1894.

Први ађутант Њ. В. Краља

у Београду

пуковник И. М. Бирић

(АС, ДК несређена грађа)

28) Ова примедба забележена је на преписаној оцени из 1886. пошто за следећу годину Живојин Мишић није био оцењен.

29) СВЛ 18—19 (7. 5. 1893) 478, Указ ФА N° 2362 од 26. априла 1893. године.

30) СВЛ 31 (2. 8. 1893) 875. Указом ФА N° 5274 од 2. августа 1893. године премештен је са дужности начелника штаба Шумадијске дивизијске области за краљевог ађутанта „с тим, да поред ове врши и дужност команданта VII батаљона“; Ж. Мишић, Моје успомене, 176—185.

5.

Оцена за годину 1894.

Име и презиме: Живојин Мишић.

Чин и звање: Генералштабни мајор, ађутант Њ. В. Краља, командант VII батаљона ст. кадра.

Оцена личних својстава, способности опште и стручне и владања:

Дара обичног, карактера чистог и постојаног, предузимљив. Нарави благе, мирне, смишљен и разложен. Дobar јахач и издржљив за службу у миру и рату.

Опште способности врло добре. Службу ађутанта врши с вољом, оданошћу и пажњом. Уредан је тачан и ревностан. Економ добар, владања и понашања примерног.

Мајор Живојин Мишић

Заслужује ли препоруку: Заслужује³¹⁾.
Примедбе виших старешина на оцене:

Пов. К № 1
6. јануара 1895. год.
у Београду

Први ађутант Њ. В. Краља
пуковник Н. М. Бирић

(АС, ДК несрећена грађа)

6.

Оцена за годину 1896.

Име и презиме: Живојин Мишић.

Чин и звање: Бенералштабни мајор. Ађутант Њ. В. Краља и в. д. начелника Ђ. штаба у Дунав. дивиз. области³²⁾.

Оцена личних својстава способности опште и стручне и владања:

Дара обична. Карактера чиста, постојана. Нарави тихе, мирне. Смишљен и разложен. Дobar јахач. Издржљив за трупну службу.

Опште подобности врло добре. Службу ађутантску врши с вољом оданошћу и пажњом. Уредан, тачан и реван. Владања и понашања у и ван службе примерна.

Економ добар. Носи се чисто.

Заслужује ли препоруку: Заслужује³³⁾.

Примедбе виших старешина и оцене:

Пов. К № 3
18. децембра 1896. год.
у Београду

Оценио га
В. д. I ађутанта Њ. В. Краља
пуковник Л. Х. Соларовић

(АС, ДК несрећена грађа)

7.

Оцена за годину 1898.

Име и презиме: Живојин Мишић.

Чин и звање: Бенералштабни потпуковник³⁴⁾.

31) СВЛ 49 (10. 12. 1894) 1227. Указом ФА № 8374 од 6. децембра 1894. мајор Живојин Мишић је одликован Орденом Таковског крста IV реда у знак „признања према заслугама стеченим за краља и отаџбину“. У току ове године добио је и турски Орден Мешџије III реда. Одликовани страним орденима, Шематизам одликованих нашим и страним орденима од 1895. до краја 1899. године, Београд 1900, 38; Dr Desanka Nikolić, Odlikovanje vojvode Živojina Mišića u Vojnom muzeju, Vesnik Vojnog muzeja 11—12, (1966), 268, 278.

32) СВЛ 39—40 (11. 10. 1895) 960, Указ ФА № 7307 од 8. октобра 1895. године; Ж. Мишић, Моје успомене, 185.

33) СВЛ 31 (3. 8. 1896) 965. Указом КО № 600 од 2. августа 1896. године Живојин Мишић је одликован Орденом Белог орла V реда „у целим признања према заслугама стеченим за краља и отаџбину“.

34) СВЛ 16—17 (3. 5. 1897) 330, Указ ФА № 3507 од 29. априла 1897. године.

Шеф Унутрашњен одсека Генералштаб. оделења Команде акт. војске³⁵⁾.

Оцена личних својстава способности опште и стручне и владања: Дара доброг. Карактера отвореног, искреног и постојаног. Нарави тихе и одмерене.

У опште је у раду смишљен и одређен.

Решава се брзо и извршава живо. Дobar јахач и издржљив за сваку војну службу у миру и рату.

Добре је теоријске спреме, коју умешно примењује у пракци. Дobar групни командант. У пословима Генералштабним спреман и има правилне и одређене погледе. Ревносан и тачан. Тежи вишем усавршавању.

Понаша се примерно и искрен и веран је друг. Економ је врло добар. Носи се уредно.

Пов. № 480
2. новембра 1898. год.
у Београду

Оценио га
Начелник Генералштаб. оделења
пуковник, Св. Нешић

(АС, ДК несрећена грађа)

Заслужује ли препоруку: Заслужује³⁶⁾.

Примедбе виших старешина на оцене:

8.

Оцена за годину 1900.

Име и презиме: Живојин Мишић.

Чин и звање: Генералштабни пуковник, врш. дужности начелника Операциског оделења Главног Генералштаба³⁷⁾.

Оцена личних својстава способности опште и стручне и владања:

Интелигентан официр. Карактера чврста. Нарави благе. Здрав. У послу је брзо решив и јаког самопоуздања.

35) СВЛ 52 (31. 12. 1897) 976. Указом ФА №9907 од 25. децембра 1897. године премештен је на ову са дужности команданта 9. пука; Ж. Мишић, Моје успомене, 186.

36) СВЛ 9—10 (22. 2. 1898) 145. Указом ФА № 1383 од 22. фебруара 1898. године потпуковник Живојин Мишић је на предлог министра војног одликован Орденом Таковског крста III реда. Dr Desanka Nikolić, n. d., 278. Овом признању предходила је додела француског Ордена легије части V реда. Одликовани страним орденима, 38.

37) СВЛ 34 (26. 8. 1900) 756. Указом ФА № 6306 од 21. августа 1900. године Живојин Мишић је премештен на ову са дужности начелника Генералштабног оделења Команде активне војске.

Врло добар генералштабни виши официр. Сасвим одомаћен у области војних наука. И као професор Војне академије³⁸⁾ и у командовању групом лепих резултата. Реван, истрајан и врло плодан у служби и раду на напретку војске.

У свим приликама одмерен и тактан.

Заслужује ли препоруку: Заслужује³⁹⁾.

Приметбе виших старешина на оцене:

КН ^о -БА 229	Оценио га
20. децембар 1900. год.	Начелник Глав. генералштаба,
у Београду	генерал, Д. Ц. Марковић
АС, ДК несрећена грађа)	
	9.

Оцена за 1901. годину

Име и презиме: Живојин Р. Мишић.

Чин и род оружја или струке: Генералштабни пуковник⁴⁰⁾.

Звање у коме је сада: Командант Дунав. пешад. бригаде⁴¹⁾, почасни ађутант Њ. В. Краља⁴²⁾.

Карактерне особине: Интелигенције јаке; слободан и окретан; нарави одмерене, отворен и искрен официр.

Физичка способност за службу у миру и рату: Потпуно здрав за све службене напоре.

Како врши службу: Службу врши са потпуним разумевањем, тачно и поуздано са љубављу и преданошћу.

Каквог је владања и понашања у служби и ван ове: У свим приликама примерног.

Какав је економ: Креће се у границама својих доходака.

Какве је опште спреме и способности: Опште спреме врло добре и такве, да према овој може заузети и већи положај и већи чин.

38) Споменица седамдесетпетогодишњице Војне академије 1850—1925, 235. На Вишој школи Војне академије предавао је Стратегију од 1. новембра 1898. до 26. септембра 1900, од 5. октобра 1900. до 22. јуна 1902. и од 6. септембра 1903. до 16. марта 1904. године.

39) СВЛ 31 (6. 8. 1900) 671. Указом ФА № 5657 од 2. августа 1900. године Живојин Мишић је одликован Орденом Белог орла IV реда у знак краљевског благовољења.

40) СВЛ 15 (7. 4. 1901) 341, Указ ФА № 2493 од 6. априла 1901. године.

41) СВЛ 21 (7. 5. 1901) 465. Указ ФА № 3528 од 6. маја 1901. године. Пред редовне дужности био је стални члан испитне комисије за чин пешадијског коњичког, артиљеријског и инжињерског мајора. СВЛ 51 (18. 11. 1901) 1063. Указ ФА № 8565 од 15. новембра 1901. године; Ж. Мишић, Моје успомене, 202.

42) СВЛ 16—17 (3. 5. 1897) 331. Указом ФА № 3558 од 1. маја 1897. године потпуковник Живојин Мишић је по разрешењу од дужности ађутанта остао вршилац дужности команданта IX пука и наименован је за почасног ађутанта.

Какве је стручне спреме и способности: Врло добар и израђен као Генералштабни официр. Са врло добрим је резултатом и као бригадни командант.

Марљивост и радиност ка усавршавању у војним знањима: Марљив и трајно радан на усавршавању.

Је ли кажњаван у овој години: Није.

Је ли боловао у овој години: Није.

Заслужује ли препоруку у садашњем свом положају или звању: Заслужује.

Заслужује ли препоруку за виши следећи положај или звање: Заслужује:

Мишљење и примедбе виших старешина: О њему као Генералштабном пуковнику, у погледу научне спреме и карактерних особина постоји моја специјална оцена.

Пов. К № 1163
15. новембра 1901. год.
у Београду
(АС, ДК неоређена грађа)

Начелник Гл. Ђштаба почас.
ађутант Њ. В. Краља,
Генерал Д. С. Марковић
Оцено га: Командант Дунав.
дивизије
Почасни ађутант Њ. В. Краља
пуковник, Дим. Николић

10.

Оцена за 1903. годину

Име и презиме: Живојин Р. Мишић.

Чин и род оружја или струке: Генералштабни пуковник.

Звање у коме је сада: Помоћник начелника Гл. Ђштаба⁴³⁾ уредник „Ратника“⁴⁴⁾ и професор Стратегије на Вишем курсу Војне академије.

Карактерне особине: Интелигентан, бистар, смишљен, искрен и карактеран официр; нарави мирне и одмерене.

Физичка способност за службу у миру и рату: Здрав је, лак и способан за сваку војну службу.

Како врши службу: Тачно, поуздано, са потпуним разумевањем и преданошћу.

Каквог је владања и понашања у служби и ван ове: Коректног.

43) СВЛ 26 (29. 6. 1903) 519. Указом ФА № 999 од 26. јуна 1903. године Живојин Мишић је промештен на ову дужност са положаја команданта Дринске дивизијске области. У току ове године био је и председник испитне комисије за полагање испита за више војно-административне чиновнике. СВЛ 28 (13. 7. 1903) 556. Указ ФА № 1654 од 11. јула 1903. године.

44) Као помоћник начелника Главног генералштаба пуковник Живојин Мишић је био уредник месечног војног листа „Ратник“ од јула 1903. године до пензионисања. Двадесетпетогодишњица Ратника 1879—1904, Београд 1904, VI.

Какав је економ: Живи уредно, према своме положају и у границама својих доходака.

Какве је опште спреме и способности: По својој општој научној спреми, интелигенцији и осталим карактерним особинама биће користан и на највишим положајима у нашој војсци.

Какве је стручне спреме и способности: Спада у ред наших најбољих Ђштабних официра. Способан је за Ђштабне послове у највишим штабовима.

Марљивост и радиност ка усавршавању у војним знањима: За препоруку је.

Је ли кажњаван у овој години: Није.

Је ли боловао у овој години: Није.

Заслужује ли препоруку у садашњем свом положају или звању: Заслужује⁴⁵⁾.

Заслужује ли препоруку за виши следећи положај или звање: Заслужује, кад дође на ред.

Мишљење и примедбе виших старешина:

К № 1470
15. децембра 1903. године
у Београду
(АС, ДК несређена грађа)

Оценио га:
Начелник Гл. Ђенералштаба
Ђенерал Р. Путник

11.

Оцена за 1909. год.

Име и презиме: Живојин Р. Мишић.

Чин и род оружја или струке: Ђенералштабни пуковник.

Звање у коме је сада: Помоћник начелника Главног Ђенералштаба⁴⁶⁾.

Карактерне особине: Бистар, разборит, вредан, карактеран и поуздан официр, јаче интелигенције, нарави одмерене.

Физичка способност за службу у миру и рату: Здрав је, лак и способан за службу у миру и рату.

Како врши службу: Тачно, поуздано, са потпуним разумевањем и преданошћу.

Каквог је владања и понашања у служби и ван ове: Коректног.

Какав је економ: Живи уредно, према своме положају и у границама својих доходака.

45) СВЛ 8 (22. 2. 1903) 153. На предлог министра војног указом ФА № 1503 од 22. фебруара 1903. године пуковник Живојин Мишић је одликован Орденом Таковског крста II реда. Dr Desanka Nikolić, p. d., 278.

46) СВЛ 11 (5. 3. 1909) 179. Указима ФА № 2021, 2022 и 2054 од 4. марта 1909. Живојин Мишић је преведен у резерву, враћен „у дејствителну службу са истим чином и рангом од 6. априла 1901. године” и постављен за помоћника начелника Главног генералштаба. О свом повратку у активну службу — Ж. Мишић, Моје успомене, 221, 227.

Какве је опште спреме и способности: По својој интелигенцији и општој спреми спада у ред наших најобразованијих официра, подједнако употребљив и користан за самосталан виши положај у трупи, канцеларији и школи. Био је дивизијар⁴⁷⁾.

Какве је стручне спреме и способности: Спада у ред наших најбољих генералштабних официра. Способан је за самостално управљање генералштабних послова у највишим штабовима и у мирно и у ратно доба.

Марљивост и радиност ка усавршавању у војним знањима: За препоруку је.

Је ли кажњаван у овој години: Није.

Је ли боловао у овој години: Није.

Заслужује ли препоруку у садашњем свом положају или звању: Заслужује.

Заслужује ли препоруку за виши следећи положај или звање: Заслужује.

Пре тога ваља га поставити за команданта дивизије.

Мишљења и примедбе виших старешина:

Пов. Б.К. № 1415
1. децембра 1909. год.
у Београду

Оценио га:
Начелник Главног генералштаба
Почасни ађутант Њ. В. Краља
Генерал Р. Путник

(АС, ДК несрећена грађа)

---

47) СВЛ 16 (20. 4. 1902) 293. Указом ФА № 2829 од 19. априла 1902. године Мишић је постављен за команданта Дринске дивизијске области.